

## Depremi Deneyimlemiş Kız Üniversite Öğrencilerinin Deprem Sonrası Sosyal Destek Uygulamalarına İlişkin Fenomonolojik Bir Çalışma

[Abduselami Sarıgül](#)<sup>1</sup>

<sup>1</sup>Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ağrı

---

**Atıf için:** Sarıgül, A. (2023). Depremi Deneyimlemiş Kız Üniversite Öğrencilerinin Deprem Sonrası Sosyal Destek Uygulamalarına İlişkin Fenomonolojik Bir Çalışma. *Spor, Eğitim ve Çocuk*. 3(3), 21-37. DOI: 10.5505/sec.2023.46330

**Geliş Tarihi:** 18.09.2023

**Kabul Tarihi:** 28.09.2023

**Yayın Tarihi:** 29.09.2023

---

### Öz

**GİRİŞ ve AMAÇ:** Türkiye, geçmişten günümüze depremlerin meydana geldiği aktif sismik bir hat üzerinde yer aldığından, Ülkede sık sık bu depremler yaşanmaktadır. Depremler sonucunda bölgelerin yalnız fiziksel yapısında değil sosyal yapısında da değişimler meydana gelmektedir. Göçler, hizmette aksamalar, toplumsal gerilimler, sağlık problemleri, ekonomik kayıplar, eğitimin aksaması gibi bir dizi farklı sorunlarda yaşanabilmektedir. Bunun yanında dayanışma ve yardımlaşma kaynaklı toplumsal bütünleşme gibi olumlu etkileri de bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı depremi deneyimlemiş kız üniversite öğrencilerinin deprem sonrası sosyal destek uygulamaları ile ilgili düşüncelerini irdelemektedir.

**YÖNTEM ve GEREÇLER:** Araştırma kapsamında çalışılan konuyla uyumlu olarak nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji desen kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini seçilirken amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu depremi yaşamış sekiz kız öğrenci oluşturmaktadır. Kahramanmaraş, Adana, Malatya, Hatay illerinin her birinden iki öğrenciyle çalışma gerçekleştirilmiştir. Depremi deneyimlemiş kız üniversite öğrencilerinin deprem sonrası sosyal desteğe dair düşüncelerini ortaya koymak amacıyla dört ana başlık; 1. Aile arkadaş ve yakın akraba desteği, 2. Duygusal destek, 3. Psikolojik destek, 4. Toplumsal ve kurumsal destek başlıkları altında açık uçlu sorular oluşturulmuştur. Hazırlanan görüşme formu yardımıyla veriler toplanmıştır. Toplanan veriler dört tema etrafında oluşturulmuş, daha sonra zengin alt temalara ayrılmıştır. Veriler örnek alıntılar ve olumsuz etki gibi farklı veriler yardımıyla desteklenmiş, bu durum daha geniş bir analiz perspektifi sunmuş ve verilerin analizi betimsel yolla yapılmıştır.

**BULGULAR:** Araştırmada toplanan verilere göre, depremzede kız öğrencilerin aile arkadaş ve yakın akraba desteği, duygusal destek, psikolojik destek, kurum ve kuruluş desteklerinin olduğuna yönelik bulgular elde edilmiştir.

**TARTIŞMA ve SONUÇ:** Analizler incelendiğinde depremi deneyimlemiş kız üniversite öğrencilerinin deprem sonrası sosyal desteğe dair aile arkadaş ve yakın çevre, duygusal destek, psikolojik destek, toplumsal ve kurumsal desteğe dair görüşlerinin çoğunun olumlu düşüncelere sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Deprem, Kız öğrenciler, Sosyal Destek.

## A Phenomenological Study On Post-Earthquake Social Support Practices Of Female University Students Who Experienced The Earthquake

### Abstract

**INTRODUCTION:** Since Turkey is located on an active seismic line where earthquakes have occurred from past to present, earthquakes are frequently experienced in the country. As a result of earthquakes, changes occur not only in the physical structure but also in the social structure of the regions. Migration, service disruptions, social tensions, health problems, economic losses, disruption of education, etc. can be experienced in a number of



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

different problems. In addition, there are also positive effects such as social integration due to solidarity and cooperation. The aim of this study is to examine the thoughts of female university students who experienced the earthquake about post-earthquake social support practices.

**METHODS:** Phenomenology design, which is one of the qualitative research methods, was used in accordance with the subject studied within the scope of the research. Purposive sampling method was preferred when selecting the sample of the study. The study group of the research consists of eight female students who experienced the earthquake. The study was conducted with two students from each of the provinces of Kahramanmaraş, Adana, Malatya and Hatay. In order to reveal the thoughts of female university students who experienced the earthquake about social support after the earthquake, open-ended questions were created under four main headings; 1. Family, friends and close relatives support, 2. Emotional support, 3. Psychological support, 4. Social and institutional support. Data were collected with the help of the prepared interview form. The collected data were organized around four themes and then divided into rich sub-themes. The data were supported with different data such as sample quotations and negative impact, which provided a broader analysis perspective, and the data were analyzed descriptively.

**RESULTS:** According to the data collected in the study, it was found that female earthquake survivors had family, friends and close relatives support, emotional support, psychological support, and support from institutions and organizations.

**DISCUSSION AND CONCLUSION:** When the analyses were analyzed, it was concluded that most of the opinions of female university students who experienced the earthquake about family, friends and close environment, emotional support, psychological support, social and institutional support regarding social support after the earthquake were positive.

**Keywords:** Earthquake, Girls, Social Support.

## GİRİŞ

### Depremler

Türkiye fay hatları üzerinde yer aldığından farklı şiddetlerde sık sık depremler yaşanmaktadır. Depremler yıkıcılığı yüksek afetlerden biri olarak nitelenebilir. Depremler özelde insanlar genelde toplumsal yapı üzerinde büyük değişim, dönüşüm ve yıkımlara neden olabilirler. Ülkemizde Merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde 06.02.2003 günü 04:17 ile 13:24 saatlerinde 7.7 ve 7.6 şiddetlerinde iki büyük deprem meydana gelmiştir (AFAD, 2023). Bunun yanında 20 Şubat 2023 saat 20:04'te Merkez üssü Hatay'ın Yayladağı ilçesinde 6.4 şiddetinde deprem olmuştur (SBB, 2023). Depremin gerçekleştiği alanlarda 1900 yılından başlayarak depremin olduğu tarihe kadar 6.0'ın üzerinde deprem olmamıştır (AFAD, 2023). Belirtilen depremler bölgede 11 ilde ağır yıkımlara neden olmuştur. Depremler kapladığı alan ve şiddetleri açısından incelendiğinde yakın dönemde eşi benzeri görülmemiş bir felaket olarak nitelenmektedir. Bölgede yaşanan depremler neticesinde 48.000 üzerinde insan yaşamını yitirmiş, 500.000 üzerinde yapı hasar almış, alt yapı ve enerji hatları zarar görmüş ve ciddi derecede maddi kayıplar yaşanmıştır. Depremin olduğu illerin çok büyük bir alana sahip olması ve bu illerde kamu kurumlarının ve alt yapının zarar görmesinden dolayı bölgede hizmetlerin yürütülmesi zaman almakta ayrıca büyük güçlükler neden olmaktadır. Birçok kamu kurumu bölgede oluşan hasarları gidermek ve sosyal destek sunmak için koordineli bir biçimde çalışmaktadır. Bölgenin demografik yapısına bakıldığında ise; depremin etkilediği illerin nüfusu ortalama 14.000.000 üzerindedir. Bu rakam ülke nüfusunun % 16,4'üne karşılık gelmektedir. Bunun yanında iki milyon



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

civarında göçmen nüfus yer almakta toplamda yaklaşık 16.000.000 insanın bu felaketten etkilendiği tahmin edilmektedir (SBB, 2023). Buda ülke nüfusunda ciddi bir orana denk gelmektedir.

Deprem sonrasında bölgeye devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları tarafından müdahale edilip insanlar enkazlardan çıkarılmış, acil ihtiyaçları karşılanmış, enkaz kaldırma çalışmaları başlatılmış ve depremin yıkıcı etkilerini ortadan kaldırmak amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine bakıldığında zaman zaman insanın en temel gereksinimlerinin fizyolojik ihtiyaçları: yeme-içme, barınmayla birlikte, bireylerin beden ve ruhen iyi olma halidir. İkinci en önemli ihtiyaca bakıldığında zaman zaman güvenlik ihtiyacı daha sonra ait olma, sevgi ve değer ihtiyacı olarak sıralanmaktadır (McLeod, 2007). Depremle birlikte yaşanan kayıplarda, insanların fizyolojik ihtiyaçlarını ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılayamadıkları görülmektedir. Bu ihtiyaçların karşılanması için devlet, toplum ve sivil toplum kuruluşlarının insanlara destek olduğu görülmektedir. Ancak depremde çok sayıda vefat yaşanması çoğu insanın aile, arkadaş gibi yakın çevresinden olan birçok insanı kaybetmesine sebep olmuş bu durum Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde belirttiği ait olma sevgi ve değer görme (Maslow & Lewis, 1987) gibi sosyal desteği içeren ihtiyaçlarından mahrum kalmalarına neden olmuştur. Sosyal desteğin tanımına bakıldığında, sosyal destek bireyin zor zamanlarda ve kriz anlarında; anne, baba, kardeş, eş, çocuk ve arkadaşlarından psikolojik, sosyal ve duygusal destek olarak içinden geçtiği ağır şartları daha sağlıklı atlattığını sağlayan pratik ve duygusal süreçlerin tamamını içermektedir (Ardahan, 2006; Traş & Arslan, 2013). Özellikle modern toplumlarda meydana gelen çözümler bireyselliği arttırmış ve sosyal desteği azaltmıştır. İnsanlar çevrelerinden bekledikleri bu sosyal desteği göremediklerinde çeşitli psikososyal sorunlar yaşayabilirler. Bu sorunlar arasında toplumsal dışlanma, sosyal izolasyon, dirençsiz toplumsal yapı, yalnızlık, stres ve intihar gibi olguların olduğu söylenebilir (Ardahan, 2006; Arsel & Batigün, 2011; Büyükcebeci, 2017; Doğru, 2018; Özdevecioğlu, 2004; Öztosun, 2018; Tel & Uzun, 2003). Bu sosyal sorunların birbiriyle ilişkili olarak artması toplumsal çözülmeyi beraberinde getirebilir. Böylece toplum yıkım tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir. Doğal felaketlerden olan deprem, sel, tsunami, fırtına ve yangınlarda insanların çevresinde bulunan bu sosyal destek unsurlarını kaybetmeleri yukarıda sayılan olası psikososyal riskleri de beraberinde getirebilmektedir. Finlandiya, Norveç, Danimarka, Kanada, Avustralya gibi modern devletler bu soruna çözüm olarak sosyal devlet ilkesiyle ilgili kamusal destekleri kanunlaştırmış ve toplumsal alana yansıtmış devletlerin bizzat kendisi çeşitli kurum, ödenek ve yardımlarıyla sosyal destek unsuru haline gelmiştir (Albayrak & Birinci, 2017; Buğra & Keyder, 2006; Tümerkan & Birinci, 2017).

Deprem gibi doğal afetlerde de insanlar ailelerini, yakınlarını ve mal varlıklarını kaybetmekte kendileri engelli kalabilmektedir. Bu durumda sosyal destek bireylerin depremle birlikte yok olan hem maddi hem de sosyal çevrelerini yeniden kurmalarına yardımcı olabilmektedir (Şevik, 2023; Tomanbay, 2000; Yaman & Akyurt, 2013). Ancak bu destek yeterli olmadığı zaman bireyler yaşama tutunacak bir şey bulamadıklarından dolayı sosyal olarak izole olmakta, toplumun dışında kalmakta, sosyal,



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

psikolojik ve duygusal sorunlar yaşayabilmektedirler. Bu sorunlar zamanla büyümekte bireyler sosyal destek alamadıkları için farklı sorunlar yaşayabilmektedirler (Batigün, 2008; Türkmen, 2004; Şeker, 2019). Bu çalışmada da uzmanların desteğiyle hazırlanmış belirli sorular ekseninde Kahramanmaraş depremini yaşamış bireylerin sosyal destek temaları üzerine nitel bir çalışma yapılması hedeflenmiştir.

### Sosyal Destek

Sosyal destek insanların hayatlarının zor dönemlerinde problemlerle başa çıkmaları konusunda bireyleri sosyal, psikolojik ve maddi anlamda destekleyen tüm unsurları içermektedir. Birey yaşadığı travma sonrasında eğer bu sosyal destekleri gerektiği kadar alırsa ruh sağlığını kaybetmeden bu durumun içinden zarar görmeden veya en az zararla çıkabilir (Duru, 2008; Kaniasty ve Norris, 2008). Sosyal destek ülkelerin sosyal politika üretme durumlarına göre farklı farklı tezahür edebilmektedir. Sosyal destek bağlamındaki görevler toplum, aile, devlet ve sivil toplum kuruluşları arasında paylaşılabilir. Ülkemizde devlete bakış açısı baba imajı üzerinden gerçekleştirilmektedir (Kanadirik, 2020; Suveren, 2004). Aynı zamanda Ülkemiz sosyal bir hukuk devletidir. Sosyal devletin temel görevlerinden birinin sosyal politika üretmesidir. Sosyal politika bireylerin temel ihtiyaçlarının giderilmesi ve problemlerinin çözüm noktasında sosyal destek sağlanmasını da içerdiği söylenebilir (Buğra & Keyder, 2006; Yolcuoğlu, 2012). Sosyal destek her ne kadar genel tanımda bireyin yakın ilişkide olduğu çevreyi işaret etse de ülkemizde Covid-19 döneminde görüldüğü gibi sosyal destek grupları devlete ait kurumlar olan İç İşleri Bakanlığına bağlı “Vefa Destek Grupları”, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde ülke genelinde oluşturulan “Sosyal Destek Grupları”, bunun dışında belediler ve sivil toplum kuruluşları tarafından da oluşturulmuş sosyal destek grupları sahada çok verimli çalışmalar yapmışlardır. Dolaylı olarak Türkiye için sosyal destek demek literatürde geçtiği kadar dar anlamında kullanılmamaktadır. Bu durum hem vatandaşların devlete güveni ve beklentileriyle hem de devletin baba imajıyla vatandaşının sürekli yanında olmasıyla ilgili karşılıklı bir ilişkiyi içerdiği söylenebilir (Bilge, 2020; Gökmenoğlu & Doğan, 2022; Savaş & Özbey, 2023; Suveren, 2004; Şener, 2022). Dolaylı olarak devlet yapılanmasında afetlerle ilgili Türkiye’de çeşitli planlamalar yapan bazı kurumlar vardır. Bunlar AFAD, Kızılay, AKOM, LDM, Belediyeler, TSK Sivil Toplum Kuruluşları ve Özel Sektör bunlar arasında sayılabilir (Ulugergerli, 2021).

İnsanlar yaşamlarının çeşitli dönemlerinde, deprem, sel, yangın, kayıp, hastalık, savaş, göç gibi çeşitli travmatik durumlarla karşılaşabilirler. Bu durumda insanların içinde buldukları stres faktörlerinden, sosyal, psikolojik, duygusal ve maddi anlamda desteklenerek yardım görmesi problemlerle baş etmesi noktasında önemli rol oynamaktadır. Literatürde buna sosyal destek denmektedir. Sosyal destek hem devlet tarafından hem de toplum ve bireyin çevresi tarafından gerçekleştirilebilir (Aktaş, 2003; Çalışkan & Kaya, 2021; Duru, 2008; Gökmenoğlu & Doğan, 2022). Sosyal destek kendi içinde bazı önemli unsurlar içermektedir. Bunların biri zamanlamadır. Sosyal desteğin zor dönemlerden geçen bireye ulaşmasında, zaman en önemli unsurlardan birisidir. Travmanın



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

yaşandığı ilk anda yapılan müdahale bireyin hem ruhsal sağlığı için hem de uzun vadede huzurlu bir toplum yapısı için gerekli unsurların başında gelmektedir. Zamanında yapılmayan müdahaleler travma sonrası stres bozukluklarına, depresyonlara ve intiharlara neden olabilmektedir. Dolayısıyla kurumlar tarafından önceden planlanmış sosyal destek unsurları bireyin içinde bulunduğu durumdan ruhsal yönden hiç zarar görmeden veya daha az zarar görerek kurtulmasını sağlayabilir (Tel & Uzun, 2003; Uğuz, 2023; Zeybek vd., 2020). İkinci önemli unsur devlet kurumları, sivil toplum kuruluşları ve sosyal çevrenin hazır bulunuşluğudur. Savaş, göç, deprem, sel, yangın, hastalık, kayıp gibi felaketler yaşanmadan önce yapılacak ön hazırlıklar olaylara anında müdahaleyle toplumsal yaraları hemen saracağından uzun vadede sağlıklı bir toplumsal yaşam için gerekli görülmektedir (Şentuna & Çakı, 2020; Tercan, 2022). Devlet ve sivil toplum kuruluşları tarafından afete hazırlık eğitimleri ve psikolojik sağlamlığa yönelik verilen eğitimler bunların önemli birer parçası sayılabilir. Üçüncüsü maddi hazırlık devletlerin bu gibi sosyal destek içerecek durumlar için önceden ödenek ayırması, bunları enflasyon gibi belirli kayıplara karşı sürekli koruması, ayrıca ani felaketlere hazırlık olarak her bölgede özellikle yerel yönetim temelli lojistik depolarının kurulması ve bunların ulaşılabilir yerlerde konumlandırılması hayati önem taşımaktadır (Özkaral vd., 2018; Kaya, 2012; Toprak, D., & Şataf, C. (2009). Dördüncüsü devlet kurumları ve ajanslar tarafından projeler yoluyla bölgesel sürdürülebilir çalışmalar yapılarak, belirli periyotlarla tatbikatlar gerçekleştirmek, tatbikatlar toplumu hazır bulunuşluk noktasında eğitecek ve travma anında yapılacak eylemin toplum şuurunda şemalarının oluşturulmasına imkan verecektir. Beşincisi destek ağları oluşturarak merkezden çevreye ve toplumun en uç kesimlerine ulaşacak bir ağ yapısına sahip olmak. Bunların hepsi iyi organize olmuş sosyal, bürokratik ve ekonomik gücü yerinde olan sosyal destek projelerine yeterince yatırım yapmış ve iyi örgütlenmiş bir sistemsel yapıyla mümkün olabilir (Softa vd., 2016; Şimşek vd., 2018. Yılmaz & Candan, 2016). Altıncısı sosyal devlet ilkesi gereği kurumlar ve kuruluşlar bünyesinde travmalara hazırlık bağlamında, sosyal destek gruplarının oluşturularak bireylerin maddi ve psikolojik ihtiyaçlarının giderilmesi, özellikle kitlesel olaylarla ilgili daha önceden bilgilendirme merkezlerinin kurulması ve bunlara kolay erişimin sağlanması. Son olarak da sivil toplum kuruluşları kanalıyla iyi organize olmuş destek grupları oluşturarak, bu grupların birbirlerine karşı sorumlu tutulup, toplumu kendi içinde onaran bir mekanizmaya dönüştürmekte sosyal destek açısından önemli olabilecek unsurlar arasında görülebilir (Günüşen, 2009; Tuncay, 2010; Savaş & Çakır Özbey, 2023; Yolcu & Sezgin, 2020).

### YÖNTEM

Bu çalışmada, Türkiye’de meydana gelen Kahramanmaraş depremi sonrasında sosyal desteğin depremzede kız üniversite öğrencileri üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Görüşme tekniği yapılacak çalışmanın hedefine yönelik belirlenen sorularla ve kişilerle çalışılacak konuyla ilgili görüşlerini alarak bunları analiz etmeye yönelik nitel bir veri toplama tekniğidir (Karasar, 2008; Kuş, 2008). Çalışmada kullanılan veri toplama

formunda açık uçlu sorular yer almaktadır. Bu tür nitel çalışmalardaki sorular alanında uzmanlarında görüşleri alınarak standartlaştırılmış biçimde hazırlanmaktadır. Sorulara verilen cevaplarda herhangi bir şekilde kısıtlama söz konusu olmamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemidir. Bu bağlamda çalışmanın örneklemini deprem bölgesinde depremi yaşamış toplam sekiz kız depremzede oluşturmaktadır. Çalışmanın verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından önceden oluşturulmuş ve uzmanlar tarafından kontrol edilmiş görüşme formu kullanılmıştır. Yapılan çalışmada araştırmacı, görüşmecilere açık uçlu sorularla daha zengin bir veriler elde etmeye çalışmış, elde edilen veriler betimsel analiz kullanılarak incelenmiştir. Betimsel analizinin kullanılmasında temel hedef, görüşmecilerden elde edilen verilerin sağlıklı bir biçimde resmedilmesini sağlayacak kavramlar arası ilişkileri olduğu gibi belirlemektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Oluşturulan temalara göre sorularla elde edilen verilerden alt temalar oluşturulmuştur. Kullanılacak betimsel analiz sayesinde elde edilen veriler araştırmanın yönteminde belirtildiği biçimde çözümlenmiştir.

### BULGULAR

Tasarlanan çalışma gereği alana çıkılmış deprem sonrası sosyal desteğin kız öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik nitel olarak hazırlanan sorular formlarla toplanmış depremzedelerin sosyal destekle ilgili olarak belirttikleri veriler incelenerek her başlıkta alt temalar oluşturulmuş bu alt temalar aşağıya çıkarılmıştır.

**Tablo 1.** Depremi Deneyimlemiş Kız Üniversite Öğrencilerinin Deprem Sonrası Aile, Arkadaş ve Yakın Akraba İle İlgili Sosyal Destek Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Tema	Alt Temalar	Örnek Alıntılar
Aile Arkadaş ve Yakın Akraba Desteği	Arkadaşların benzer durumda olması Çevrede yaralı çok olduğundan yeterli desteği görmemek Ailenin ve çevremin yüksek desteği Aile her şeydir Çevreye tutunma Çevresine destek olanlar Kenetlenme hissedenler Sürekli haberleşme Bu destekleri sağlayacak kimsenin kalmaması Ailenin çoğunu kaybetme (Olumsuz etki)	“Çevremde bulunanların ölmediklerine seviniyorum, etrafıma baktıkça ailemin ve arkadaşlarımın varlığı bile bir destek farklı desteğe ihtiyaç yok bence. Öyle bir şey oldu ki insanlar artık bir tanıdıklarını görmekten bile mutlu olup onun fiziksel varlığından destek alıyor.”



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

Tablo 1’de depremi deneyimlemiş kız üniversite öğrencilerinin deprem sonrası aile, arkadaş ve yakın akraba desteği ile ilgili sosyal destek uygulamalarına ilişkin toplam dört temanın, on alt tema altında toplandığı görülmektedir.

K.Ö.3 “*Aile desteği denince gidenler sanki kurtuldu kalanlara büyük bir boşluk, acı bıraktı. Benim ailem yaşıyor onlara tutunuyorum. Sonra arkadaşlarım var yazışıyor ve haberleşiyoruz onlarda destek oluyor. Herkes aynı acıyı yaşadı. Çevreden tanıdıkları yalnız görmek bile düşündüğümde bedenime güç veriyor. Aile arkadaşlar yaşamak için sebep gibi bana. Arkadaşlarımın birçoğu farklı yerlere taşındı ama sosyal medya var. Hala birbirimizi beğeniyoruz. Bir şeyler oldu ve anlamak çok zor birden farklı bir yaşama uyardır. Acı bir tat içimizde*”

Sosyal destek anlamında aile, arkadaş ve yakın akrabaya desteğine bakıldığında zaman “ ailenin çoğunu kaybetme, arkadaşların benzer durumda olması, çevrede yaralı çok olduğundan yeterli desteği görmemek, ailenin ve çevrenin yüksek desteği, aile her şeydir, çevreye tutunmak, çevresine destek olanlar, kenetlenme hissedenler, sürekli haberleşme” gibi alt temalar öne çıkmaktadır. Ayrıca örnek temalarda da aynı acıya muhatap olmak, aileden ve çevreden yaşayan birilerini görmek dahi bireyleri yaşama bağlayan birer önemli destek unsurları olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte yakın çevrelerinde kendilerine destek sağlayacak insanları kaybetmeleri de depremedeler için aile, akraba ve arkadaş desteğini engelleyen önemli bulgulardandır.

**Tablo 2.** Depremi Deneyimlemiş Kız Üniversite Öğrencilerinin Deprem Sonrası Duygusal Destek İle İlgili Sosyal Destek Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Tema	Alt Temalar	Örnek Alıntılar
Duygusal Destek	Anlaşılmak değerli hissettirir Selamlaşabileceğim insanların çokluğu Zaman ayrılması en iyi destek Birilerinin beni dinlemesi iyi gelir Kabul görmek yargılanmamak Usulünce yapılan sessizlikte bir destektir Olumlu duygular hissettirme Bir işimin kolaylaştırılması Ailenin varlığı en büyük destek Depremin bazıları tarafından bölge halkının suçuymuş gibi konuşmaları kırıcı olabilir (olumsuz etki)	“En iyi duygusal destek bazen birinin hiç konuşmadan yanında beklemesidir. Duygusal felaket dönemlerde insanlar daha fazla hassaslaşabiliyor. Örneğin hiçbir şey yokken, olmadık yere ağlıyorsun. Yine ailenin varlığı büyük destek”



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

Tablo 2’de depremi deneyimlemiş kız üniversite öğrencilerinin deprem sonrası duygusal destek ile ilgili sosyal destek uygulamalarına ilişkin temanın, on alt tema altında toplandığı görülmektedir.

K.Ö.7 “İnsanın bu kadar şeyden sonra hayata bakışı tamamen değişiyor. Hırslar tutkular azalıyor. İçinde koca bir uçurum var gibi hissediyorsun. Birinin seni dinlemesi, anlaşıldığını hissetmek, sonra olanlar karşısında tamamen suçsuz olman o masumiyeti birilerinin bilmesi senin o mağduriyetini hissetmesi olumlu duygulardır. Bence anlaşılma duygusal destektir”

Sosyal destek anlamında duygusal desteğe bakıldığında zaman “birilerinin beni dinlemesi iyi gelir, anlaşılma değerli hissettirir, kabul görmek yargılanmamak, usulünce yapılan sessizlikte bir destektir, olumlu duygular hissettirme, zaman ayrılması en iyi destek, bir işimin kolaylaştırılması, selamlaşabileceğim insanların çokluğu, ailenin varlığı en büyük destek, depremin bazıları tarafından bölge halkının suçuymuş gibi konuşmaları kırıcı olabiliyor” gibi alt temalar öne çıkmaktadır. Ayrıca örnek temalarda insanlar tarafından dinlenmek ve anlaşıldığını hissetmek birer destek olarak önemli unsurlar olarak ifade edilmiştir.

**Tablo 3.** Depremi Deneyimlemiş Kız Üniversite Öğrencilerinin Deprem Sonrası Psikolojik Destek İle İlgili Uygulamalara İlişkin Bulgular

Tema	Alt Temalar	Örnek Alıntılar
Psikolojik Destek	Ailenin ve arkadaşların varlığı	
	Arkadaşlarla iletişim kurabilmek	
	Devletin varlığını her basamakta hissetmek	“ Benim için çok fazla psikolojik destek unsuru buluyor. En büyük destek ailem, arkadaşlarım, sevdiğilerimi yeniden görmek bazen bakıp sebepsiz gülümsüyorum. Herkes çok hassas zaten insanlar yaşananların ağır olduğunu bildiği için çok dikkatli. Ancak depremedeler üzerine çıkan olumsuz haberler, beddualar yıpratıcıydı”
	Aile Sosyal ve Politikalarından gelen psikologlarla yapılan görüşmeler	
	Televizyonda hala unutulmadığımızı görmek	
	Okulda hocaların daha toleranslı davranması	
	Depremden dolayı bölgeye gelen gönüllülerin aşırı hassasiyeti	
Gönüllülerin kendi rahatlarını bırakıp gelmeleri değerli hissettirir		
Depremzedelerle ilgili çıkan negatif söylemler (olumsuz etki)		

Tablo 3’de depremi deneyimlemiş kız üniversite öğrencilerinin deprem sonrası psikolojik destek ile ilgili sosyal destek uygulamalarına ilişkin bir temanın, dokuz alt tema altında toplandığı görülmektedir.





## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

K.Ö.4 “Psikolojik olarak en büyük destek sevdiğimlerin etrafında olması veya onlara ulaşabilmemdir. Zaten deprem sonrası psikologlar gelip her şeyimizi dinlemeleri büyük bir destektir. Bizlere yardıma gelen insanların gönüllülerin o incinmişliği hissedip gösterdikleri hassasiyet insanı özel hissettiriyor ama yaşadıklarımı da tekrar hatırlatıyor. Çoğu şey çift yönlü bazen ne hissedeceğini bilemiyorsun her şey iç içe geçiyor”.

Sosyal destek psikolojik yönden desteğe bakıldığında zaman “ ailenin ve arkadaşların varlığı, arkadaşlarla iletişim kurabilmek, devletin varlığını her basamakta hissetmek, aile sosyal ve politiklardan gelen psikologlarla yapılan görüşmeler, televizyonda hala unutulmadığımızı görmek, okulda hocaların daha toleranslı davranması, depremden dolayı bölgeye gelen gönüllülerin aşırı hassasiyeti, gönüllülerin kendi rahatlarını bırakıp gelmeleri değerli hissettirir” gibi alt temalar öne çıkmaktadır. Ayrıca örnek temalarda çok fazla psikolojik desteğin olması ve kamu kurumlarının destek vermesinin de önemli psikolojik destek unsurları olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte depremzedeler üzerine çıkan sosyal medyadaki olumsuz eleştirilerin bu süreci sekteye uğrattığı ve travma sonrası stresle başa çıkabilmeleri noktasında olumsuz etkilerinin olduğu ifade edilmiştir.

**Tablo 4.** Depremi Deneyimlemiş Kız Üniversite Öğrencilerinin Deprem Sonrası Toplumsal ve Kurumsal Destek İle İlgili Uygulamalara İlişkin Bulgular

Tema	Alt Temalar	Örnek Alıntılar
Toplumsal ve Kurumsal Destek	Deprem bölgesinde depremzedelerin kendi aralarındaki yardımlaşma İhtiyaçların karşılanması Ülkenin aynı amaç uğrunda birleşmesi Devlet büyüklerinin ilgisi Kurumlara ulaşabilmek Destek açıklamaları Yardım kampanyaları Gelen tırlar Toplanan yardımlar Bazı sorunların nereye gidersen git çözümsüz kalması (Olumsuz etki)	“Deprem sonrasında öyle bir ilgi vardı ki her yerde her şeyi bulabiliyordunuz. Sürekli her yerde yemekler verildi tüm ihtiyaçlarımız karşılandı. Ülkemi o kadar tek vücut görmek beni çok duygulandırdı. Ülkemi çok seviyorum. Ama sonuçta hayat sürekli öyle ilgide mümkün değil herkesin işi gücü var. Ancak soruya cevap vereyim toplumsal ve kurumsal destek gerçekten iyiydi”

Tablo 4’de depremi deneyimlemiş kız üniversite öğrencilerinin deprem sonrası toplumsal ve kurumsal destek ile ilgili sosyal destek uygulamalarına ilişkin iki temanın, on alt tema altında toplandığı görülmektedir.



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

K.Ö.2 “*Toplumsal ve kurumsal destek benim aklıma hemen devleti getiriyor. İnsanların çabası elbette çok kıymetli ama devletin varlığı o gücü hissetmek, sahipsiz olmadığını görmek önemli, televizyonlardan izliyordum pandemi döneminde ülkemiz dış ülkelere ambulans helikopter veya uçak gönderiyordu vatandaşı için bu insanı değerli ve korunaklı hissettiriyor. Toplumsal ve kurumsal desteğe en güzel örnek ülkenin tek ve bir olmasıydı bence. Gelen yardım tırlarından yollar tıkanı. Bu en büyük destektir.*”

Sosyal destek altında psikolojik yönden desteğe bakıldığında zaman “deprem bölgesinde depremzedelerin kendi aralarındaki yardımlaşma, yardım kampanyaları, gelen tırlar, ülkenin aynı amaç uğrunda birleşmesi, destek açıklamaları, toplanan yardımlar, devlet büyüklerinin ilgisi, ihtiyaçların karşılanması, kurumlara ulaşabilmek” gibi alt temalar öne çıkmaktadır. Ayrıca örnek temalarda görüldüğü gibi toplumsal destek kurumsal destekle birleşmiş ve bu durumun duygusal bir coşkunluğu da beraber getirdiği söylenebilir. Bununla birlikte iki toplumsal ve kamusal gücün birleşmesi önemli bir sosyal destek olduğu bulunmuştur.

### TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada toplanan veriler değerlendirilip bulgular incelendiğinde, depremzede kız öğrencilerin Aile Arkadaş ve Yakın Akraba Desteği yönelik bulguları incelenmiştir. Veriler listelenmiş, en ön planda olan olguların; arkadaşların benzer durumda olması, çevrede yaralı çok olduğundan yeterli desteği görmemek ve ailenin ve çevrenin her şey rağmen yüksek desteğinin bu süreçte sosyal destek açısından önemli görülen noktalar. Depremzede kız öğrenciler aile, arkadaş ve yakın akraba desteğinden bahsederken; geride kalanların aslında daha zor durumda olduklarını, aile üyelerinden yaşayanların birbirlerine tutundukları ve arkadaş desteğinin haberleşmeyle de olsa devam ettiğini belirtmişlerdir. Çalışmada elde edilen bu bulgular daha önce yapılan çalışmaları destekler niteliktedir. Alanyazında daha önce yapılan çalışmalar da ailenin desteğini gören gençlerde akademik başarı, stresle baş edebilme gücü, benlik saygısı ve problem çözme gibi becerilerin oranının da yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca birey üzerindeki arkadaş desteğinin olması adolesanın ihtiyacı olabilecek toplumsallaşma sürecini açısından önemli görülmüştür. Bu açıdan arkadaş desteğinin adolesanlar açısından olumlu etkiler sağladığı ifade edilmiştir (Arslan, 2009; Doğan, 2008; Ekşisu, 2014; Lok vd., 2023; Torres & Solberg, 2001; Yıldırım, 2007).

Depremzede kız öğrencilerin Duygusal Desteği yönelik bulguları incelenmiştir. Veri analizleri listelenmiş, en ön planda olan olguların; anlaşılacak değerli hissettirir, Selamlaşabileceğim insanların çokluğu ve zaman ayrılması en iyi destek olarak görülmüştür. Olumsuz etkiye bakıldığında depremin bazıları tarafından bölge halkının suçuymuş gibi konuşmaları kırıcı olabiliyor ve duygusal desteğe olumsuz etki yaptığı söylenebilir. Depremzede kız öğrenciler örnek alıntılarda duygusal destekten bahsederken; birileri tarafından dinlenmek, anlaşılacak, masumiyetin bilinmesi ve mağduriyetin hissedilmesi gibi durumların duygusal destek sağladığı belirtilmiştir. Daha önce yapılan çalışmada



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

öğrencilerin akademik başarılarında yapıcı duygusal desteğin öğrenci tutumlarını olumlu etkilediği ve derslerinde ki başarının arttığı görülmektedir ( Kaya, 2020). Yapılan farklı bir çalışmada ise ailenin duygusal desteği yine çocuklar üzerinde pozitif yönde anlamlı birer yordayıcı olduğu bulunmuştur ( Avcı & Çakır, 2021).

Çalışmada depremde kız öğrencilerin psikolojik desteğe yönelik bulguları incelenmiştir. Veri analizleri listelenmiş, en ön planda olan olguların; ailenin, arkadaşların varlığı, arkadaşlarla iletişim kurabilmek, devletin varlığını her basamakta hissetmek ve Aile Sosyal ve Politikalardan gelen psikologlarla yapılan görüşmeler en iyi psikolojik destekler olarak görülmüştür. Olumsuz etkiye bakıldığında; depremedelerle ilgili çıkan negatif söylemler ve haberlerin depremedelerin bazılarını olumsuz etkileyebileceği belirtilmiştir. Depremde kız öğrenciler psikolojik destekten bahsederken; en büyük desteğin sevdiklerinin yaşaması, onlarla hala iletişim kurabilmek ve devlet tarafından gönderilen psikologların psikolojik destek açısından önemli bir işlevi yerine getirdiği belirtilmiştir. Alinyazında daha önce yapılmış bir çalışmada depremlerin görünen ve görünmeyen iki yönün bulunduğu, ancak psikolojik sağlık üzerinde etkisi olduğu, göçüklerde kalma, kayıplar ve insanlarda derin etki yapabileceği belirtilmiş, bu şekilde travma yaşayan insanlara acil psikolojik destek verilmesi gerektiği bildirilmiştir (Uğuz, 2023). Başka bir çalışmada ise deprem sonrasında erken dönemde koruyucu ve tedavi edici ruh sağlığı hizmetinin değerlendirildiği çalışmada afet sonrası sistematik bir yaklaşım geliştirilmesi gerektiği ve psikolojik ilk yardımın nasıl olması gerektiğine dair ilkeler üzerinde durulmuştur (Yıldız vd., 2023). Farklı bir çalışmada ise deprem ve sonrasında yaşanabilecek psikolojik sorunların; travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik durumların yaşanabileceğinden dolayı, depremi yaşamış mağdurların psikolojik bulgularını azaltmaya yönelik tedavilerin bu noktada koruyuculuk sağlayabileceği, bununla birlikte (Nakajima, 2012) deprem ve diğer afetler sonrası psikososyal desteğin önemli olduğu belirtilmiştir (Aydın, 2012).

Depremde kız öğrencilerin toplumsal ve kurumsal desteğe yönelik bulguları incelenmiştir. Veri analizleri listelenmiş, en ön planda olan olguların; deprem bölgesinde depremedelerin kendi aralarındaki yardımlaşması, ihtiyaçların karşılanması, ülkenin aynı amaç uğrunda birleşmesi, devlet büyüklerinin ilgisi ve kurumlara ulaşabilmek gibi başlıklar öne çıkan toplumsal ve kurumsal destekler arasında sıralanmıştır. Olumsuz etkiye bakıldığında; depremden sonra bazı sorunların nereye gidersen git çözümsüz kalması, bazı depremedeleri olumsuz etkileyebileceği belirtilmiştir. Depremde kız öğrenciler toplumsal ve kurumsal destekten bahsederken; Toplumsal ve kurumsal destek doğrudan devletle ilişkilendirilmiştir. Bunun sahipsizliği ortadan kaldırdığı belirtilmiş, ülkenin depremde bir ve beraber olması en önemli toplumsal ve kurumsal destekler arasında sayılmıştır. Alanyazına bakıldığında toplumsal desteğin gençlerde önemli olduğu çeşitli değişkenler açısından gençlerin hayatını pozitif yönde etkilediği ifade edilmiştir (Zaimoğlu & Büyükberber, 1992). Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada sosyal destek gören öğrencilerin stres, anksiyete ve depresyon düzeyleri arasında



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

negatif düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ifade edilmiştir (Çetinkaya & Korkmaz, 2019). Depremi deneyimlemiş kız üniversite öğrencilerinin deprem sonrası aile, arkadaş ve yakın akraba, duygusal destek, psikolojik destek, toplumsal ve kurumsal destek aldıkları bunların depremedeler üzerinde olumlu anlamında etkilerinin olduğu söylenebilir. Ancak bunlarla birlikte her bir destek alanında olumsuz etkilerin olduğu bunlara dairde daha geniş ve derinlemesine çalışmaların yapılacağı uygun olduğu ifade edilebilir.

Sonuç olarak sosyal destek birçok önemli özelliği içerisinde barındırmaktadır. Bunlardan en önemlisi bireyin duygusal dengesini koruması noktasında; ailesi, dostları ve arkadaşları tarafından sunulan duygusal destekle verilen dinleme, empati ve anlayıştan oluşur. Bireyin sosyal çevresiyle sürekli ilişki içinde olması travmaya neden olan durumun daha hafif atlatılmasına neden olabilir. Sosyal destek bireylerin taşınma, ev bulma gibi gündelik sorunlarının çözülmesi noktasında önemli bir araç olabilir. Aynı zamanda travma sonrası birçok şeyini kaybeden insanların maddi olarak desteklenmesi bireylerin toparlanıp topluma tekrar dahil olması noktasında önemli bir araç olduğu söylenebilir. Sosyal destek travma yaşayan insanların içine düştükleri zor durumdan kurtulmaları noktasında psikolojik, manevi ve duygusal destek hizmetleri de vermektedir. Bireyler travmaya maruz kaldıklarında yaşadıkları toplumun onların ihtiyaçlarını giderecek sosyal desteğe sahip olması bireylerin problemlerle başa çıkmalarına yardımcı olur, aynı zamanda onların üzerindeki maddi, manevi ve psikolojik yükü alarak streslerini azaltır ve bireyin sağlıklı olarak topluma dâhil olmasını sağlar.

### Kaynaklar

- AFAD. (2023) *Kahramanmaraş: Pazarcık ve Elbistan Depremlerine İlişkin Ön Değerlendirme Raporu*, Deprem Daire Başkanlığı.
- Aktaş, A. M. (2003). Kriz Durumlarında Sosyal Hizmet Müdahalesi. *Kriz Dergisi*, 11 (3) , 37-44 . DOI: 10.1501/Kriz\_0000000196
- Albayrak, E. T., & Birinci, M. (2017). Sosyal devlet modelleri: sosyal demokrat model, İsveç-Norveç Örneği. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 1(1), 64-100.
- Ardahan M. (2006) Sosyal Destek Ve Hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.*; 9(2): 68-75.
- Arsel, C. O., & Batigün, A. D. (2011). İntihar ve Cinsiyet: Cinsiyet Rollerini, İletişim Becerleri, Sosyal Destek ve Umutsuzluk Açısından Bir Değerlendirme/Suicide and Gender: An Investigation in terms of Gender Roles, Interpersonal Relationship Style, Social Support, and Hopelessness. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(68), 1.



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

- Arslan, Y. (2009). Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek ile Sosyal Problem Çözme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü Selçuk Üniversitesi.
- Avcı, S. & Çakır, M. (2021). Lise Öğrencilerinde Akademik Dayanıklılık Ve Başarının Belirleyicileri Olarak Ebeveynlerin Duygusal Desteği, Öznel İyi Oluş, Ustalık Hedef Yönelimleri Ve Okula Aidiyet Duygusu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25 (1) , 235-252. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/issue/61177/698924>
- Aydın, D. (2012). Afet Sonrası Psikososyal Destek Uygulamaları. *İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, 1-9.
- Batigün, A. D. (2008). İntihar Olasılığı ve Cinsiyet: İletişim Becerileri, Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Yalnızlık ve Umutsuzluk Açısından Bir İnceleme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23(62), 65.
- Bilge, M. (2020). Türkiye’de Covid-19 Pandemi Sürecinde Dezavantajlı Bireylere Yönelik Uygulamaların İncelenmesi: “Vefa Sosyal Destek Grubu” Örneği (Derleme). *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, 0 (16) , 101-114. DOI: 10.46218/tshd.803673
- Buğra, A.,& Keyder, Ç. (2006). *Sosyal Politika Yazıları*. İletişim Yayınları.
- Büyükcebeci, A. (2017). Ergenlerde sosyal dışlanma, yalnızlık ve okul öznel iyi oluş arasındaki ilişki: Empatik eğilimin aracı rolü. *International Online Journal of Educational Sciences*, X(X), X-X
- Çalışkan, A. & Kaya, G. (2021). Deprem Sonrasındaki Toplumsal Dayanışma Pratiklerinin Sosyolojik Görünümü: İzmir Depremi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 12 (32) , 1052-1077. DOI: 10.21076/vizyoner.878817
- Çetinkaya, F. F., & Korkmaz, F. (2019). Algılanan Sosyal Destek İle Stres Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 91-103.
- Doğan, T. (2008). Psikolojik Belirtilerin Yordayıcısı Olarak Sosyal Destek ve İyi Hali. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3(30), 30-44.
- Doğru, N. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin stres, stresle başa çıkma tarzları ve sosyal destek değişkenleri bakımından incelenmesi. (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi.
- Duru, E. (2008). Yalnızlığı yordamada sosyal destek ve sosyal bağlılığın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23(61), 15-24.
- Eşkisu, M. (2014). The Relationship between Bullying, Family Functions, Perceived Social Support among High School Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 159, 492–496. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.12.412>



- Gokmenoglu, T. & Doğan, N. (2022). Öğretmenleri Covid-19 salgını sırasında toplum için çalışmaya motive eden nedir? Vefa sosyal destek grupları örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (235) , 2691-2712 . DOI: 10.37669/milliegitim.892325
- Günüşen, N. (2009). *Başetme grubu ile sosyal destek grubunun hemşirelerin tükenmişlik düzeyine etkisi* (Doctoral dissertation,) DEÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kanadıkırık, H. (2020). “Devlet Babanın Temelleri: Klasik Çağında Osmanlı İmparatorluğu’nun Siyasal Kültürü. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (2) , 45-64 . DOI: 10.18037/ausbd.758092
- Kaniasty, K. & Norris, F.H. (2008). Longitudinal Linkages Between Perceived Social Support and Posttraumatic Stress Symptoms; Sequential Roles of Social Causation and Social Selection. *Journal of Traumatic Stress*, 21 (3), 274-281.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınevi.
- Kaya, D. (2020). Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Matematik Öğrenme Yaklaşımları ve Algıladıkları Öğretmen Yapıcı Duygusal Desteği ile Matematik Başarıları Arasındaki İlişki. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (7) , 358-371 . DOI: 10.21733/ibad.704886
- Kaya, N. (2012). Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçe; Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sosyal Bütçesinin Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26 (2), 157-169. <https://dergipark.org.tr/en/pub/atauniiibd/issue/2705/35701>
- Kuş, E. (2003). *Nitel-nitel araştırma teknikleri*. Anı.
- Lok, N., Uzun, G., & Selçuk Tosun, A. (2023). Determinants of nursing students’ inclination to ethical values: Compassionate love and perceived social support from the family. *Nurse Education in Practice*, 67, 103556. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2023.103556>
- Maslow, A., & Lewis, K. J. (1987). Maslow's hierarchy of needs. *Salenger Incorporated*, 14(17), 987-990.
- McLeod, S. (2007). Maslow's hierarchy of needs. *Simply psychology*, 1(1-18).
- Nakajima, Ş. (2012). Deprem ve sonrası psikolojisi. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 150-155.
- Özdevecioğlu, M. (2004). Sosyal destek ve yaşam tatmininin mesleki stres üzerindeki etkileri: Kayseri’de faaliyet gösteren işletme sahipleri ile bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1), 209-233.
- Özkaral, M. , Afşaoğren, Ş. & Yıldız, Y. (2018). İl Özel İdarelerinde Sosyal Hizmet: Karabük İl Özel İdaresi Üzerine Bir Araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5 (6) , 56-70. <https://dergipark.org.tr/en/pub/asead/issue/41000/494889>



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

- Öztosun, A. (2018). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ve sosyal dışlanma deneyimlerinin internet bağımlılığını yordayıcılığı* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Savaş, G., & Özbey, D. Ç. (2023). Vefa Sosyal Destek Grupları: Pandemi Sürecinde Kamu Hizmeti ve Vatandaş Memnuniyeti. *İnsan ve Toplum*, 13(1), 307-344. <https://dergipark.org.tr/en/pub/insanvetoplum/issue/76409/1272092>
- SBB. (2023) *Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu*. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.
- Softa, H. , Bayraktar, T. & Uğuz, C. (2016). Yaşlı Bireylerin Algılanan Sosyal Destek Sistemleri, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları ve Etkileyen Faktörler. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 9(1),1-12. <https://dergipark.org.tr/en/pub/yasad/issue/23911/254821>
- Suveren, D. Y. (2014). Türkiye’de Sağ-Muhafazakâr Siyasetçilerin Devleti Algılama Yordamları Üzerine Bir Değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (4) , 139-151 . DOI: 10.18037/ausbd.50354
- Şeker, A. (2019). Durkheim’in Sosyolojisinde İntihar Olgusu ve İntiharla Mücadelede Sosyal Hizmetin İşlevi. *Mavi Atlas*, 7(1), 90-110.
- Şener, M. (2022). *Covid-19 Sürecinde Vefa Sosyal Destek Grubu Hizmetinin Değerlendirilmesi: Afyonkarahisar Örneği* (Doctoral dissertation), Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Şentuna, B. & Çakı, F. (2020). Balıkesir Örneğinde Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: Afet Hazırbulunuşluk Ölçeği. *İDEALKENT*, 11(31),1959-1983. DOI: 10.31198/idealkent.728896
- Şevik, A. E. (2023). Deprem ve Yaşlılık: Psikososyal Bir Bakış. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 16 (1) , 49-57 . DOI: 10.46414/yasad.1292526
- Şimşek, H. N. , Demirci, H. & Bolsoy, N. (2018). Sosyal Destek Sistemleri ve Ebelik. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 97-103. <https://dergipark.org.tr/en/pub/duzcesbed/issue/37762/338959?publisher=duzce>
- Tel, H., & Uzun, S. (2003). İntihar girişimi ile acil servise başvuran hastaların sosyal destek ve stresle baş etme durumları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 4, 151-158.
- Tercan, B. (2022). Afete Dirençlilikte Bireylerin Afetlere Hazırlığının İncelenmesi: Erzincan İli Örneği. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(1), 261-269.
- Tomanbay, İ. (2000). Deprem, insan ve sosyal hizmetler. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12(1), 123-137.
- Toprak, D., & Şataf, C. (2009). Türkiye’de yerel yönetimler reformu çerçevesinde sosyal belediyeçilik yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(1), 11-24.



## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

- Torres, J. B., & Solberg, V. S. (2001). Role of Self-Efficacy, Stress, Social Integration, and Family Support in Latino College Student Persistence and Health. *Journal of Vocational Behavior*, 59(1), 53–63. <https://doi.org/10.1006/jvbe.2000.1785>
- Tıraş, Z. & Arslan, E. (2013). Ergenlerde Sosyal Yetkinliğin, Algılanan Sosyal Destek Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4),1133-1140. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ilkonline/issue/8583/106613>
- Tuncay, T. (2010). Kanserle BaşEtmede Destek Grupları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21 (1) , 59-71. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/48423/613501>
- Tümerkan, E. A., & Birinci, M. (2017). Sosyal devlet modelleri: sosyal demokrat model, İsveç-Norveç örneği. *Sosyal Çalışma Dergisi| Turkish Journal of Social Work*.
- Türkmen, M. (2004). *Erbaş ve erlerde intihar olasılığı ile ruhsal durum, sosyal destek ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler* (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uğuz Ş. ( 2023) Depremlerin Görünmez Yıkımı: İnsanların Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkileri. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*. 17(1): 6-9. <https://doi.org/10.33404/anasay.1286368>
- Ulugergerli, F. G. (2021). Afet Tedarik Zinciri Yönetimi: Nitel Bir Araştırma. *Resilience*, 5 (1) , 1-20. <https://dergipark.org.tr/en/pub/resilience/issue/59564/817225>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Dokuzuncu Genişletilmiş Baskı) Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, İ. (2007). Depression, test anxiety and social support among Turkish students preparing for the university entrance examination. *Eurasian Journal of Educational Research*, 29, 171-184.
- Yıldız, M.İ., Başterzi, A.D., Yıldırım, E.A., Yüksel, Ş., Aker, A.T., Semerci, B., Çakıroğlu, S., Yazgan, Y., Sercan, M., Erim, B.R., Küçükparlak, İ. & Hacıoğlu Yıldırım, M. (2023). Deprem sonrası erken dönemde koruyucu ve tedavi edici ruh sağlığı hizmeti- Türkiye Psikiyatri Derneği uzman görüşü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 34(1), 39-49. <https://doi.org/10.5080/u27305>
- Yılmaz, M. & Candan, F. (2016). Sağlık İletişimi Çerçevesinde Çevrimiçi Destek Grubu İşlevi: “Böbrekle Hayat Bulanlar”. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(3),803-820. <https://dergipark.org.tr/en/pub/odusobiad/issue/26332/280102>
- Yolcu, T., & Sezgin, A. A. (2020). Salgında Sosyal Sermayenin Üretilmesinde Kamu ve Sivil Toplum: Vefa Sosyal Destek Grubu ve Ahbap. *Türkiye Yazarlar Birliği Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(30), 143-164.





## Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

- Yolcuoğlu, İ. G. (2012). Türkiye’de Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmetlerin Geliştirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2),145-158. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/48425/613550>
- Zaimoğlu, S., & Büyükberber, A. (1992). “Adolesanlarda Toplumsal Destek Algısı”, *Çocuk ve Ergen Psikiyatri Günlerinde Bildiri Kitabı*, İzmir: Kuşadası.
- Zeybek, Z. , Bozkurt, Y. & Aşkın, R. (2020). Covid-19 Pandemisi: Psikolojik Etkileri Ve Terapötik Müdahaleler . *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar (Covid19-Özel Ek), 304-318. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iticusbe/issue/55168/753233>